

משלוחי מאי 1944 מגטו טרזיינשטאט למחנה ההשמדה אושוויץ

לקראת ביקור משלחת הצלב-האדום הבינלאומית, שהתקיים ב-23 ביוני 1944, נערך "יפו" רב ממדים בגטו וכמו כן הורתה המפקדה הגרמנית בטרזיינשטאט על שילוח רב ממדים של אסירים לאושוויץ במטרה להקטין את צפיפות המגורים בגטו. מהגטו יצאו שלושה משלוחים ב-15 במאי 1944, וגם ב-16 וב-17 בו, עם 7,503 אנשים. בצו הגרמנים נכללו הפעם בגירוסים כל אלה שלא התאימו לתדמית הגטו היהודי שרצו להציג לראווה בפני המבקרים מחוץ לארץ: חולי שחפת וחולים אנושים, קשישים וילדים יתומים. האחרונים הוכנסו למשלוחים בהוראה מיוחדת של המפקדה, על מנת לטשטש את עקבות רצח הוריהם ולמנוע פגישה מקרית שלהם עם המבקרים.

כל האנשים שהוכנסו לרשימות המשלוח מסיבות מחלה נקראו להתייב במרפאה ב-13 במאי, יומיים לפני יציאת המשלוח, לביקורת רפואית שחרצה את גורלם. שיתוף הרופאים במבחן הקשה הרחיב את מעגל מקבלי האחריות הציבורית בגטו והקל על הנטל המוסרי שהוטל על ההנהגה היהודית בבחירת הנשלחים. ראלף אופנהיים, מדנמרק שהיה אז צעיר בן 18, הצדיק את ההחלטה הקשה שקיבלו הרופאים, כמשתמע מהרישום ביומנו, מתקופת הגטו: "אחד אחרי השני הובאו החולים לתוך החדר לביקורת הרופאים היהודיים שהחליטו על גורלם. אלה שמצבם היה נסבל הושארו וכל החולים האנושים היו צריכים לצאת במשלוח. ככל שזה נשמע ציני, זה היה הטוב ביותר שאנשים אלה שבכל מקרה עמדו למות, יכלו להציל את האחרים"

בנוסף פקודת הגרמנים הפעם נאמר, שיש לבחור מועמדים לשילוח מקרב יהודי הגטו מבלי להתחשב בארץ מוצאם. מבין 7,503 האסירים היהודים שנשלחו לאושוויץ במאי 1944 היו: 3,125 יוצאי גרמניה, 2,543 יוצאי הפרוטקטוראט, 1,276 יוצאי אוסטריה ו-559 יוצאי הולנד; מהם 511 ילדים עד גיל 14, 3,601 בגיל 15-60 ו-3,391 מעל 61. 603 איש בלבד מהמגורשים דאז, שרדו עד סוף המלחמה.

בשעת ההתייצבות לשילוח ברכבות התרחשו מחזות נוראים ובלתי אנושיים. ראם, המפקד הגרמני של טרזיינשטאט, כמו ידיו וכן פיקודיו בנוכחותו היכו באכזריות את המגורשים ודחסו בברוטליות ילדים, זקנים וחולים, מספר גדול של מגורשים לקרון אחד. קודמיהם לא ידעו גם המגורשים במאי 1944 ככלל, מהו יעד נסיעתם ומה משמעותו של מחנה אושוויץ,